

Dkt. Jim Spiegel, Falsafa ya Dini, Kipindi cha 2, Hoja za Theistic, Sehemu ya 1, Hoja ya Kosmolojia

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Huu ni kipindi cha 2, Hoja za Kitheolojia, sehemu ya kwanza, Hoja ya Kikosmolojia.

Sawa, Hoja ya kwanza ya Kitheolojia ambayo tutaangalia ni Hoja ya Kikosmolojia ya kuwepo kwa Mungu.

Hoja zote za Theistic zinalenga kuthibitisha au kuunga mkono au kuthibitisha mantiki ya imani katika Mungu, na hoja hizi zimetumika kwa karne nyingi Magharibi, angalau tangu Plato. Hoja hii ya Kosmolojia ni moja ambayo inaonekana ilibuniwa kwa mara ya kwanza na Plato katika moja ya kazi zake zinazoitwa Sheria. Hoja zingine ambazo zimetumika, na nyingi ambazo tutazungumzia, ni pamoja na Hoja ya Teleolojia, ambayo ni hoja kutoka kwa muundo. Hoja ya Maadili ya kuwepo kwa Mungu, hoja kutoka akilini au fahamu, Hoja ya Ontolojia, hoja kutoka kwa uzoefu wa kidini, na hoja kutoka kwa miujiza, na kuna hoja zingine pia. Zile tutakazoangalia ni Hoja za Kosmolojia, Hoja za Teleolojia, Hoja kutoka kwa Akili, na Hoja ya Ontolojia.

Kwa hivyo, akianza na Hoja ya Kosmolojia, ambayo kwa kweli iliitwa na Kant, alitoa majina ya Hoja ya Kosmolojia, Hoja ya Teleolojia, na Hoja ya Ontolojia. Wazo la msingi la Hoja ya Kosmolojia ni kutafakari kutoka kuwepo kwa ulimwengu hadi chanzo cha kwanza, hitaji la aina fulani ya maelezo ya mwisho ya sababu ya ulimwengu. Mfano mmoja wa Hoja ya Kosmolojia ni kwamba ikiwa kitu kipo, basi kitu kipo lazima.

Kuna kitu fulani kipo; kwa hivyo, kuna kiumbe muhimu. Tutaangalia toleo la Hoja ya Kosmolojia, ambayo imeitwa Hoja ya Kalam, ambayo ilianza katika kipindi cha enzi za kati na baadhi ya wanafalsafa wa Kiislamu. Hoja hii ni ya kipekee kwa sababu inazingatia wazo kwamba ulimwengu ulikuwa na mwanzo, kwamba ulimwengu lazima uwe na mwanzo.

Kwa hivyo, Hoja ya Kosmolojia ya Kalam inaenda hivi. Dhana ya kwanza ni kwamba kila kitu kinachoanza kuwepo kina sababu ya kuwepo kwake, na ulimwengu ulianza kuwepo kwa hivyo ulimwengu una sababu ya kuwepo kwake. Mtetezi mmoja maarufu wa Hoja ya Kosmolojia ni Alexander Proust, na tutaangalia baadhi ya mawazo yake kuhusu hoja hiyo.

Anashughulikia maswali matatu ya msingi yanayoulizwa kuhusu Hoja ya Kalam. Kwanza, je, ulimwengu una maelezo? Je, kunaweza kuwa na maelezo ambayo

hayahusishi chanzo cha kwanza, na je, chanzo cha kwanza cha ulimwengu kinahitaji kuwa Mungu? Kwa hivyo, tutaangalia maswali haya na jinsi Proust anavyoyashughulikia kwa mpangilio tofauti, kuanzia na swali, je, lazima kuwe na chanzo cha kwanza cha ulimwengu? Kuna kile kinachoweza kuitwa tatizo la pengo la kuhama kutoka kwa wazo kwamba ulimwengu una chanzo cha kwanza hadi theism. Wazo hapa kwa watetezi wa Hoja ya Kalam ni kwamba maelezo ya mwisho ya ulimwengu hayawezi kuwa ya kisayansi au ya kiufundi.

Lazima iwe kiumbe binafsi, kwa hivyo chanzo cha kwanza lazima kiwe mtu, hivyo kupendekeza kitu kama Mungu, kwa kuwa kiumbe kama hicho kinapaswa kuwa si tu chenye nguvu nyingi bali pia kisichobadilika, kisichobadilika, na pia chenye akili nyingi au chenye ujuzi wote. Unapounganisha sifa hizo zote pamoja, unapata kitu kama Mungu wa theism ya kitamaduni. Sasa, wengine wanapinga kwamba, labda kuna maelezo mengine ambayo si aina ya sababu ya kiufundi au maelezo ya kibinafsi, lakini kwa kweli ni maelezo ya kawaida ambayo yangukuwa sawa na kuelezea kwamba kitu ni moto katika hali fulani kwa sababu kina, tuseme, nishati ya kinetiki ya juu.

Hapo, haturejelei kitu kingine chochote zaidi ya kitu chenyewe kuelezea, katika hali hii, joto lake. Proust anajibu hili kwa kubainisha kwamba maelezo ya kimsingi, ambayo yanavutia vipengele vya kitu chenyewe, si maelezo ya mwisho kwa sababu, kama anavyosema, maelezo yote ya mwisho ya hali za mambo zinazotegemeana lazima yawe ya kisababishi, si ya msingi. Na hiyo ni kwa sababu tunaweza kuuliza kila mara kwa nini hali ya kimsingi inashikilia au kwa nini, katika kesi ya kisu, ipo kabisa.

Hapo, unahitaji aina fulani ya maelezo ya kisababishi au jinsi ilivyokuja kuwa na nishati ya kinetiki ya juu kuelezea joto lake. Lazima kuwe na aina fulani ya maelezo ya kisababishi hapo. Kwa hivyo, maelezo ya kimsingi hayatafaa.

Linapokuja suala la ulimwengu, sababu za kimakanika hazina maana. Kwa hivyo, lazima kuwe na aina fulani ya maelezo ya kibinafsi. Hilo ndilo wazo la msingi hapo.

Lakini sasa, tunaweza kuuliza, je, kunaweza kuwa na maelezo ambayo hayahusishi chanzo cha kwanza? Na wale wanaouliza swali hilo huenda moja ya njia mbili: kuuliza mojawapo inaweza kuwa maelezo ya mwisho yasiyo ya chanzo au ikiwa maelezo ya sababu yanaweza kutolewa kwa kugeukia mlolongo wa sababu zisizo za mwisho, yaani, mlolongo wa sababu ambao hauna kipengele cha kwanza, huo ni mfululizo usio na mwanzo wa sababu zenye kikomo. Kwa hivyo, wale wanaochukua njia ya kwanza, wakidai kwamba kunaweza kuwa na maelezo ya mwisho yasiyo ya chanzo, kwa kawaida watatumia aina fulani ya kanuni ya kimetafizikia au sheria za mwisho za ulimwengu. Kwa hivyo, watajaribu kuepuka kukubali kuwepo kwa kitu fulani au kuwa nje ya ulimwengu uliosababisha ulimwengu.

Tatizo hapa, kulingana na Proust, ni kwamba hili halina upatano wowote. Maelezo ya mwisho lazima yawe kitu, lazima yawe aina fulani ya kiumbe, ili kuelezea ulimwengu kwa sababu kanuni si vitu; si vitu ambavyo vina nguvu yoyote ya kusababisha. Hiyo ni kweli kuhusu sheria za asili tunapofikiria, tuseme, sheria ya mraba kinyume, sheria ya uvutano, au sheria ya kwanza au ya pili ya thermodynamics.

Sheria hizo kwa kweli ni fomula; zinaelezea jinsi vitu vinavyoenda katika ulimwengu; si vitu ambavyo, tuseme, uvutano husababisha chochote. Kwa kweli, hilo linabaki kuwa swali lililo wazi. Ni nini kinachoelezea kwa sababu utaratibu huu tunaouona katika maumbile? Hata kuiita nguvu haitoi maelezo.

Lazima kuwe na aina fulani ya kiumbe au wakala au kiumbe kinachoelezea hilo, na hivyo ndivyo inavyoendana na ulimwengu mzima wenyewe. Lazima kuwe na kiumbe fulani. Kanuni ya kimetafizikia si maelezo ya kisababishi. David Hume anachukua njia ya pili, ambayo ni kuvutia wazo la mnyororo usio na mwanzo wa sababu zisizo za mwisho.

Anasema kwamba kila kiumbe kinachoweza kuwa na chanzo ambacho ni kiumbe kingine kinachoweza kuwa na chanzo, na kadhalika, bila kikomo. Hivyo, mtu hahitaji kukubali kuwepo kwa kiumbe cha mwisho, chenye nguvu zote kilichoanzisha mchakato. Kwa hivyo, ikiwa tunaweza kuelezea kila sehemu ya ulimwengu kwa kuiomba sehemu nyingine yenye kikomo, na hii inaendelea bila kikomo, basi kila sehemu itaelezewa, na hatuhitaji kuiomba sababu ya mwisho.

Proust anasema kwamba hili ni tatizo kwa sababu tu kinachohitaji kuelezewa ni mnyororo mzima wenyewe. Unawezaje kuanzisha mnyororo, mnyororo wa sababu wa viumbe vinavyotegemeana, bila mwanachama wa kwanza au wakala aliyeanzisha mnyororo mzima? Anatoa mfano wa mpira wa mizinga, ambao kuruka kwa mpira wa mizinga kunaweza kuelezewa na kila wakati katika kuruka kwake. Hali ya mpira inaweza kuelezewa na hali ya awali.

Baadhi watajaribu kutumia hilo kama mfano wa kile ambacho Hume anazungumzia hapa. Lakini tena, hilo linazua swali, ni nini kinachoelezea kuruka kwa mpira wa mizinga? Ulianzaje? Ulianzaje kuruka angani? Na hiyo ndiyo aina ya maelezo ya mwisho ya kuruka kwa mpira wa mizinga ambayo inafanana na mwanzo wa ulimwengu. Ni nini kilichosababisha mnyororo huu wa viumbe vinavyotegemeana kuanza? Mfululizo usio na mwanzo hauna maana.

Hilo ni jambo ambalo Aristotle alisisitiza, na wengine wengi wamekuwa na tatizo na aina hii ya mbinu. Kwa hivyo, je, ulimwengu unahitaji hata maelezo? Swali hilo linaonyesha hitaji la kanuni inayoelezea hamu yetu ya kupata maelezo kamili. Ni aina gani ya kanuni inayohusika hapa? Ni kitu kinachoitwa kanuni ya sababu ya kutosha, ambayo imeelezwa kwa njia kadhaa tofauti.

Toleo la Proust ni kwamba maazimio yote ya kweli yanayoweza kutegemewa yana maelezo. Ukweli unaoweza kutegemewa ni ule ambao si wa lazima. Ni kweli, tuseme, kwamba kuna meza katika chumba hiki, lakini ingeweza kuwa vinginevyo.

Ingeweza kuwa kwamba hakukuwa na meza katika chumba hiki, tofauti na ukweli muhimu, ambao hauwezi kuwa wa uongo. Kama vile pambetatu ina pande tatu au mchumba ameo. Hizo lazima ziwe kweli.

Haziwezi kuwa za uongo. Na kwa hivyo, tunapozungumzia ulimwengu, kitu ambacho huenda hakikuwepo, huo ni ukweli usiopingika. Ni nini kinachoelezea hilo? Kuna haja ya kuwa na aina fulani ya maelezo ya kisababishi.

Kulingana na kanuni ya sababu ya kutosha, ukweli wote unaotegemeana una maelezo. Sasa, mojawapo ya pingamizi za Hume ni kwamba linapokuja suala la wazo la ulimwengu kuhitaji maelezo, ukweli kwamba tunaweza kufikiria ulimwengu au kitu chochote kinachotokea bila nihilo, au bila maelezo yoyote, unaonyesha kwamba lazima iwezekane. Tunaweza kufikiria kitu chochote chochote kikitokea ghafla.

Hilo linaonyesha kwamba lazima iwezekane, kwa namna fulani, hilo litokee. Labda hilo lingeweza kutokea katika ulimwengu. Kwa hivyo labda si vitu vyote vinavyohitaji maelezo.

Labda kanuni ya sababu ya kutosha si sahihi hapa. Proust anajibu hili kwa kubainisha kwamba hili linahitaji sana katika uwezo wetu wa kufikiria chochote kikitokea bila nguvu zozote za kisababishi kuhusika. Tungelazimika kufikiria kwa ufanisi ukosefu wa ushawishi wowote wa kisababishi juu ya kuonekana ghafla kwa kitu tunachofikiria kikitokea.

Kwa hivyo, Proust angesema kwamba hii ni aina ya kujidanganya au ukosefu wa uelewa sahihi wa kinachoendelea tunapofikiria jambo fulani. Hatuwi waaminifu kwa ukweli wa hali hiyo ikiwa tunafikiri kwamba tunaweza kufikiria kweli kitu kikitokea bila sababu yoyote inayohusika. Kwa hivyo, angesema kwamba Hume amepotoshwa hapo.

Kwa hivyo, ni nini sababu zetu za kuamini katika kanuni ya sababu ya kutosha? Mojawapo ya mambo ambayo Proust anabainisha ni kwamba kanuni ya sababu ya kutosha inajidhihirisha. Na hilo ni wazi, angesema, kwa ukweli kwamba hakuna mtu anayewahi kuhoji kama tukio fulani katika maisha ya kila siku lina sababu ya kusababisha. Unajua, ukienda kwenye gari lako na ukagundua kuwa kuna tairi iliyopasuka, unajua, hufikirii kamwe uwezekano kwamba labda haikusababishwa, haikusababishwa kuwa hivyo, ilitokea tu kwa hiari.

Au pesa ikitoweka kutoka kwenye pochi yako au pochi yako, haijifikirii kamwe kufikiria kwamba, labda ilitoweka ghafla. Hapana, kila mara kuna aina fulani ya sababu. Tunatafuta sababu katika kila muktadha mwingine wa maisha.

Kwa nini tusingefanya vivyo hivyo linapokuja suala la ulimwengu kwa ujumla? Pili, kukataa kanuni ya sababu ya kutosha kunashinda maarifa na uelewa wetu mwingi. Kuna baadhi ya maeneo ambapo maelezo ya sababu hayatumiki, kama vile tunapofanya, tuseme, hisabati halisi. Lakini linapokuja suala la sehemu kubwa ya maisha na uchunguzi, tunazungumzia, unajua, mahusiano ya sababu.

Na uelewa wetu wa ulimwengu unategemea sayansi na nyanja zingine nyingi juu ya wazo hili kwamba hali za mambo na viumbe vina maelezo ya sababu. Kwa hivyo, ikiwa hatuwezi kuamini kanuni ya sababu ya kutosha au hatukubali hilo, basi maarifa yote tuliyo nayo ambayo yanategemea kanuni ya sababu ya kutosha hatimaye hushindwa. Kwa hivyo, tungelazimika kuwa na wasiwasi mkali ikiwa tutakataa au kutilia shaka kanuni ya sababu ya kutosha.

Sasa, baadhi wanalalamika kwamba watetezi wa ulimwengu hawapatani kwa sababu baada ya kutumia kanuni ya sababu ya kutosha kuhitimisha kuwepo kwa chanzo cha kwanza, wanakiacha na kukataa kuelezea chaguo la chanzo cha kwanza la kuumba ulimwengu. Kwa hivyo, swali linaulizwa: ni nini kilimfanya Mungu afanye ulimwengu? Ikiwa tutamgeukia Mungu kama chanzo cha mwisho cha ulimwengu na tutajitolea sana kwa hoja za sababu hapa, je, hatuwezi, basi, kuuliza, vipi kuhusu Mungu? Ni nini kilimfanya Yeye kufanya hivi? Jibu la Proust hapa ni kwamba Mungu alichagua kuumba ulimwengu kwa sababu ya maadili fulani Aliyo nayo na ukweli kwamba alijua ulimwengu wetu ungekidhi maadili haya au malengo ya Mungu. Kwa hivyo, tunaweza kugeukia nia au nia za Mungu mwenyewe, lakini kwa nini Mungu anashikilia maadili ambayo Anayashikilia ni swali lingine tunaloweza kuuliza na ambalo baadhi huuliza kwa kujibu.

Charles Proust anasema kwamba kwa sababu yoyote ile, Mungu hupendelea mambo anayofanya. Ana maadili anayofanya. Labda tunahitaji ufunuo maalum ili kujua hili, na tukiangalia maandiko, nadhani tunapata vidokezo kuhusu maadili ya mwisho ya Mungu, aina ya kiumbe ambacho Mungu ni, ambacho kinaweza kuelezea kwa nini aliumba ulimwengu na kwa nini aliwaumba wanadamu jinsi alivyofanya, lakini kila mara inarudi kwenye asili ya Mungu, Proust angesema.

Kuthibitisha kanuni ya sababu ya kutosha hakumfanyi mtu kusema kwamba maelezo yote hatimaye yanajulikana na kwamba tunajua kila kitu kuhusu kila maelezo. Kwa hivyo, unaweza kujua jinsi kiumbe kilivyotokea au ni nani aliyekisababisha bila kujua kwa nini mtu au kitu kilichosababisha au jinsi kitu hicho kilivyokisababisha. Huna haja ya kujua vipande hivi vingine vya taarifa za usuli ili kujua kitu unachokitafuta maelezo, kwamba kina maelezo ya kisababishi ambayo kinayo.

Kwa hivyo ingawa hatujui kwamba da Vinci, hatujui kwa nini da Vinci alichora Mona Lisa ; hatujui kama kulikuwa na mtu halisi aliyeitwa kwa jina hilo; angalau, sidhani kama wanahistoria wanajua hilo. Kuna nadharia tofauti kuhusu kwa nini alichora picha hiyo, lakini bado tunajua kwamba alifanya hivyo. Kwa hivyo, unaweza kujua maelezo ya msingi ya sababu ya kitu bila kujua maelezo haya mengine. Kwa nini hatuwezi kujua kwamba Mungu aliumba ulimwengu hata kama hatujui sababu zote za kwa nini au labda sababu yoyote ya kwa nini?

William Lane Craig ni mtetezi mwingine mkuu wa hoja ya Kalam, na yeye na mwanafalsafa mwingine anayeitwa Wes Morriston wamezunguka-zunguka wakijadili hoja hii. Wes Morriston alikuwa mwanafalsafa Mkristo, lakini alikuwa mkosoaji mkubwa wa theolojia ya asili na hoja za kitheisti hasa. Alikuwa mkosoaji mkuu wa hoja ya Kalam na utetezi maalum wa Craig wa hoja hiyo.

Kwa hivyo, tutaangalia baadhi ya hoja za Craig katika kutetea hoja ya Kalam, hasa utetezi wake wa dhana ya pili kwamba ulimwengu ulianza kuwepo. Anatoa hoja kadhaa za kifalsafa katika kutetea hoja hii na moja ya kisayansi. Kwa hivyo, hoja yake ya kwanza ya kifalsafa dhidi ya wazo la wakati uliopita usio na mwisho ni kwamba mfululizo halisi usio na mwisho hauwezi kuwepo.

Mfululizo wa matukio yasiyo na mwanzo kwa wakati ni mfululizo halisi usio na mwisho; kwa hivyo, mfululizo wa matukio yasiyo na mwanzo kwa wakati hauwezi kuwepo. Anatumia mfano huu wa rafu ndefu isiyo na mwisho ya vitabu vya maktaba. Tuseme kwamba kwenye rafu hii ya vitabu vya maktaba, kila kitabu kingine ni bluu na kila kitabu kingine ni chekundu.

Kwa hivyo, ni ndefu sana, ndefu sana, bluu, nyekundu, bluu, nyekundu, bluu, nyekundu, bluu, nyekundu, bluu, nyekundu, na nyekundu. Tunadhania, kwa ajili ya hoja, kwamba unaweza kuwa na mfululizo mrefu sana wa vitabu. Jumla ya vitabu hapo vingekuwa, bila shaka, bila kikomo, lakini sasa, jumla ya vitabu vya bluu ingekuwa kiasi gani katika mfululizo huo? Ingekuwa na kikomo pia.

Kwa hivyo, nusu ya jumla ya vitabu itakuwa sawa na idadi nzima ya vitabu katika mfululizo huo. Hilo linamaanisha utata ambapo nusu ni sawa na kitabu kizima. Craig anasema kwamba hilo linaonyesha kuna kitu kisichoeleweka kuhusu wazo la mfululizo halisi usio na kikomo.

Kwa hivyo ndivyo anavyoelewa hapa. Sasa, ukosoaji wa Wes Morriston kuhusu hili ni kutambua kwamba hoja ya Craig inadhanika toleo la kile kinachoitwa Maxim ya Euclid, ambayo inasema kwamba seti lazima iwe na idadi kubwa ya vipengele kuliko sehemu zake zozote zinazofaa. Hilo ndilo Craig analodhanika hapa.

Na Morrison anasema kwamba hii ni kweli tu kwa seti zenye kikomo. Lakini linapokuja suala la seti zisizo na kikomo, dau zote haziendani na Maxim ya Euclid. Kwa vyovyote vile, anasema kwamba Maxim ya Euclid ina utata na imejadiliwa.

Kwa hivyo, kuna mzozo kidogo kati yao kuhusu jambo hilo. Morrison pia anasema kwamba kuna mifano ya seti ambazo zina wanachama wengi sana. Anasema, sehemu yoyote ya nafasi yenye kikomo inaweza kugawanywa katika maeneo madogo bila kikomo.

Kata katikati, kata nusu hiyo katikati, kata hiyo katikati, na ufanye hivyo labda kwa muda usiojulikana. Na ikiwa ndivyo ilivyo, basi je, hiyo haimaanishi kwamba kuna idadi isiyo na kikomo ya maeneo madogo, hata katika nafasi ndogo tu, yenye kikomo? Jibu la Craig kwa hilo ni kwamba hiyo inaonyesha tu kwamba nafasi inaweza kugawanywa bila kikomo. Haithibitishi mfululizo halisi wa nafasi zisizo na kikomo.

Morrison anajibu kwamba nafasi haiwezi kugawanyika bila kikomo kwa njia hiyo ikiwa maeneo hayo tofauti hayangekuwa tayari yapo. Huwezi kutengeneza mgawanyiko ikiwa huna nafasi hapo au eneo ambalo linaweza kugawanywa sana. Kwa hivyo, uwezekano wa kugawanyika kwa nafasi yenye kikomo unaonyesha kwamba kuna baadhi ya maeneo madogo yasiyo na kikomo hapo.

Craig anatoa hoja nyingine ya kifalsafa dhidi ya wakati uliopita usio na kikomo. Inaendelea hivi. Mfululizo wa matukio kwa wakati ni mkusanyiko unaoundwa kwa kuongeza mshiriki mmoja baada ya mwingine.

Mkusanyiko unaoundwa kwa kuongeza mshiriki mmoja baada ya mwingine hauwezi kuwa na kikomo. Kwa hivyo, mfululizo wa matukio kwa wakati hauwezi kuwa na kikomo. Kwa hili, Morrison anasema, hakika.

Lakini hafikirii kwamba hii inatumika kwa mfululizo ambao hauna mwanzo wa muda. Hilo hubadilisha kila kitu tunachozungumzia, kwa maoni yake, pengine. Ulimwengu hauna mwanzo wa muda, na kwa hivyo mawazo ya Craig hapa hayatumiki.

Kisha Craig ana hoja ya kisayansi dhidi ya wakati uliopita usio na mwisho, akivutia kosmolojia ya Big Bang. Hapa anarejelea mabadiliko mekundu, ambayo yaligunduliwa na Edwin Hubble katika sehemu ya kwanza ya karne ya 20. Aligundua, akiangalia angani usiku, kwamba mwanga kutoka kwa nyota za mbali, galaksi za mbali, ulikuwa ukielekea upande mwekundu wa wigo wa mwanga.

Akidokeza kwamba miili hii yote ya mbinguni inazidi kuwa mbali. Ni aina ya athari ya Doppler ya macho. Na kwa kawaida alihitimisha kutokana na hilo kwamba ulimwengu unapanuka.

Na kisha, kadri utafiti zaidi ulivyofanywa, uvumbuzi zaidi kuhusu ukubwa wa ulimwengu, mamia ya mabilioni ya galaksi zenye mamia ya mabilioni ya nyota, zilipanuka kwa takriban kasi ya mwanga. Kwa hivyo, tukirudi nyuma, kwa kuwa ulimwengu hauzimiki bila kikomo, labda, basi wakati fulani katika wakati uliopita, mambo yote ya ulimwengu lazima yawe yamehifadhiwa katika aina fulani ya kipande chenye kikomo. Na kisha, kwa sababu yoyote ile, ililipuka kwa kasi ya mwanga na imekuwa ikipanuka tangu wakati huo.

Lakini wazo hapa ni kwamba ulimwengu lazima uwe na mwanzo. Na wanaanga wa Big Bang watasema, popote kuanzia, sijui, miaka bilioni 12 hadi 14 iliyopita, kwamba Big Bang ilitokea. Na inakubaliwa kwa upande wa wengi, idadi kubwa ya wanaanga, kwamba ndivyo ilivyotokea.

Ili ulimwengu uwe na wakati uliopita wenye kikomo. Huo ndio mtazamo unaopokelewa na wanasayansi na wanasayansi wa anga leo. Na hivyo huo ni aina ya pendekezo la dhana hiyo ya pili ya hoja ya Kalam.

Jibu la Morrison kwa hili ni kwamba, kwa ubora zaidi, hii inaonyesha kwamba ulimwengu una uwezekano mkubwa, ulikuwa na mwanzo. Haithibitishi kwa uhakika. Na haiondoi uwezekano wa ulimwengu unaoyumbayumba, ambapo una upanuzi na mikazo inayoendelea bila kikomo.

Ingawa nadharia ya ulimwengu unaoyumbayumba imepitwa na wakati siku hizi, nadhani Morrison angesema, kwa yote tunayojua, inaweza kuwa kweli. Kwa hivyo, je, mwanzo unapaswa kuwa na sababu? Craig anatumia muda kidogo kujadili swali hili, haswa dhana ya kwanza ya hoja ya Kalam kwa sababu kuna utata mdogo hapa. Kuna changamoto ndogo sana kwa dhana hii kuliko ilivyo kwa dhana nyingine ya hoja ya Kalam.

Hoja ya Craig hapa ni kwamba kila kitu kinachoanza kuwepo kina sababu ya kuwepo kwake. Tumezungumzia kanuni ya sababu ya kutosha na upuuzi wa kudhani kwamba kitu chochote kinaweza kutokea ghafla kutoka kwa kitu chochote, kwa urahisi na kwa uwazi. Craig analeta mfano wa simbamarara.

Kudhani kwamba simbamarara anaweza kutokea ghafla katikati ya chumba hiki ni upuuzi. Pia ni wazo la kutisha. Lakini huo ni ushahidi wa kimaumbile, angesema, kwamba ulimwengu wote haungeweza kutokea tu na kuwepo bila sababu kutoka kwa kitu chochote.

Kwa hivyo, tukitambua upuuzi wa pendekezo hilo linapokuja suala la kitu au mnyama fulani, basi ni upuuzi gani zaidi kudhani kwamba ulimwengu mzima unaweza kuwepo bila kitu? Jibu la Morrison kwa hilo ni kwamba tunaamini hilo kuhusu simbamarara kwa sababu wao ni aina ya vitu tunavyopitia, lakini hatuna uzoefu kama huo kuhusu ulimwengu mzima. Kwa hivyo, ana shaka kuhusu kama tunaweza kudhani kwa

kiwango hicho. Mtu anaweza kusema kwamba ikiwa kitu kidogo kama simbamarara au kiti hakiwezi kuwepo, kwa nini tuwe na mwelekeo zaidi wa kufikiria kwamba ulimwengu mzima wa vitu hivyo unaweza kutokea ghafla bila sababu ya msingi?

Hatimaye, je, chanzo cha kwanza kinapaswa kuwa mtu? Craig anasema kwamba chanzo cha kwanza lazima kiwe mtu kwa sababu sababu za kimakanika hufanya kazi mara tu hali husika zinapowekwa. Tena, hili ni jambo ambalo Proust alilitoa, kama tulivyobainisha. Lakini basi, ulimwengu haungeweza kuwa na mwanzo kama huu ungekuwa aina ya chanzo ambacho ulikuwa nacho.

Lakini ulimwengu una mwanzo, kwa hivyo ni chanzo gani kingine ambacho kingeweza kuuleta? Lazima uwe chanzo cha kibinafsi. Ni aina nyingine kuu ya maelezo ya sababu. Kwa hivyo, chochote kilichoumba ulimwengu kingelazimika kuwa na nguvu nyingi sana, kingelazimika kufanya uamuzi wa kuunda ulimwengu, kingelazimika kuwa na nia, na kingelazimika kuwa na akili na busara sana ili kuuumba ulimwengu ili uwe sahihi kwa uwezekano wa uhai.

Tutazungumzia kuhusu hoja nyingine, hoja ya kurekebisha, inayolenga hilo. Unazichukua sifa hizi zote pamoja: nguvu, akili, nia, na uwezo wa kuchagua, na unaishia kuwa na kiumbe binafsi. Inaonekana kama hiyo ni picha ya Mungu binafsi kuhusu chanzo cha mwisho cha ulimwengu.

Jibu la Morrison hapa ni kwamba hii inasababisha ugumu katika kuelezea jinsi uumbaji wa Mungu uliokusudiwa ulivyotosha kwa ajili yake kuuleta. Na hilo ni wazo la kuvutia. Mungu aliumbaje ulimwengu? Yeye ni roho.

Ni ulimwengu halisi. Hakika inaibua maswali kuhusu asili ya ulimwengu, asili ya maada au nishati, na jinsi Mungu kama roho angeweza kuleta ulimwengu. Na hakika kuna matatizo hapo.

Lakini nadhani Craig angejibu kwamba kwa sababu tu kuna ugumu wa dhana katika kufanyia kazi hilo haimaanishi kwamba hatuwezi kuwa na uhakika kwamba kulikuwa na aina fulani ya chanzo cha ulimwengu kisicho na kifani, chenye nguvu nyingi, na chenye akili kuelezea jinsi kilivyotokea. Kwa hivyo hiyo ndiyo hoja ya ulimwengu kwa umakini maalum kwa toleo la Kalam la hoja.

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Hii ni kipindi cha 2, Hoja za Theistic, sehemu ya kwanza, Hoja ya Kosmolojia.